

Rozsudek Nejvyššího soudu SSR ze dne 04.03.1970, sp. zn. 8 Tz 130/69, ECLI:CZ:NS:1970:8.TZ.130.1969.1

Číslo: 25/1970

Právní věta: III. Jednočinný souběh trestného činu ohrožení devizového hospodářství podle § 146 tr. zák. s trestným činem spekulace podle § 117 tr. zák. je možný. Jestliže skutek, který má jinak znaky trestného činu ohrožení devizového hospodářství podle § 146 tr. zák., není trestným činem pro nepatrný stupeň jeho nebezpečnosti pro společnost (§ 3 odst. 2 tr. zák.), neznamená to zároveň, že nejde z tohoto důvodu ani o trestný čin spekulace podle § 117 tr. zák., jehož znaky skutek též vykazuje. Stupeň nebezpečnosti činu pro společnost je třeba se zřetelem na odlišnost zájmů chráněných ustanoveními § 117 a § 146 tr. zák. posoudit samostatně z hlediska každého z těchto ustanovení.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 04.03.1970

Spisová značka: 8 Tz 130/69

Číslo rozhodnutí: 25

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Ohrožení devizového hospodářství, Spekulace

Předpisy: 140/1961 Sb. § 117

§ 146

§ 3 odst. 2

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 25/1970 sb. rozh.

I. K rozdílu při provádění důkazů posudkem znalce jednotlivce a posudkem ústavu. K hodnocení znaleckého posudku soudem.

II. Otázka, jaké důsledky pro devizové hospodářství mělo jednání příčící se předpisům o devizovém hospodářství, je otázkou skutkovou. Odvolací soud proto nemůže rozhodnout sám ve věci rozsudkem, jestliže se podstatně odchýlil v této otázce od zjištění soudu prvního stupně (§ 259 odst. 3 tr. ř.).

III. Jednočinný souběh trestného činu ohrožení devizového hospodářství podle § 146 tr. zák. s trestným činem spekulace podle § 117 tr. zák. je možný. Jestliže skutek, který má jinak znaky trestného činu ohrožení devizového hospodářství podle § 146 tr. zák., není trestným činem pro

nepatrný stupeň jeho nebezpečnosti pro společnost (§ 3 odst. 2 tr. zák.), neznamená to zároveň, že nejde z tohoto důvodu ani o trestný čin spekulace podle § 117 tr. zák., jehož znaky skutek též vykazuje. Stupeň nebezpečnosti činu pro společnost je třeba se zřetelem na odlišnost zájmů chráněných ustanoveními § 117 a § 146 tr. zák. posoudit samostatně z hlediska každého z těchto ustanovení.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze 4. 3. 1970, [8 Tz 130/69.](#))

K stížnosti pro porušení zákona podané generálním prokurátorem vyslovil Nejvyšší soud, že rozsudkem krajského soudu v Bratislavě ze dne 1. července 1969 sp. zn. 4 To 91/69 byl porušen zákon, tento rozsudek zrušil a krajskému soudu v Bratislavě přikázal, aby věc znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Městského soudu v Bratislavě ze dne 23. ledna 1969 sp. zn. 3 T 112/68 byl obviněný Š. H. uznán vinným trestnými činy ohrožení devizového hospodářství podle § 146 odst. 1 tr. zák. a spekulace podle § 117 odst. 1 tr. zák. proto, že ač věděl, že jugoslávským státním občanům jako devizovým cizozemcům nesmí obchodní podnik Klenoty, prodejna starožitností za nabídnuté zlaté dukáty proplatit československé peníze, tento zákaz obešel a po dohodě s dosud nezjištěnými jugoslávskými státními občany od těchto přebíral a odprodával za předem dohodnutou odměnu na svůj občanský průkaz a na občanský průkaz své manželky zlaté dukáty a takto celkem prodal 1024 zlatých dukátů za 659 632,- Kčs, které vyplatil jugoslávským státním občanům a poškodil tak československé devizové hospodářství nejméně o částku 574 635,- Kčs. Za to byl odsouzen podle § 117 odst. 1 tr. zák. a § 35 odst. 1 tr. zák. k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 10 měsíců se zařazením do I. nápravně výchovné skupiny.

Proti tomuto rozsudku podal obviněný Š. H. odvolání.

Rozsudkem krajského soudu v Bratislavě ze dne 1. července 1969 sp. zn. 4 To 91/69 byl k odvolání obviněného rozsudek Městského soudu v Bratislavě podle § 258 odst. 1 písm. d) tr. ř. zrušen a obviněný Š. H. byl podle § 226 písm. b) tr. ř. zproštěn obžaloby pro trestné činy ohrožení devizového hospodářství podle § 146 odst. 1 tr. zák. a spekulace podle § 117 odst. 1 tr. zák., jichž se měl dopustit odprodejem 1024 zlatých dukátů za částku 659.232,- Kčs ve prospěch nezjištěných jugoslávských státních příslušníků.

Podle odůvodnění rozsudku vzal i krajský soud za prokázané, ve shodě se skutkovými zjištěními Městského soudu, že obviněný Š. H. převzal od jugoslávských státních občanů celkem 1024 zlatých dukátů, které odprodal v prodejnách starožitností n. p. Klenoty v Bratislavě, v Brně a v Ostravě a peníze odevzdal jugoslávským státním občanům za předem dohodnutou odměnu v částce asi 11 000,- Kčs. Dukáty odprodal na občanský průkaz svůj a své manželky. Podle devizových předpisů po odečtení hodnoty zlata, které zůstalo v Československé socialistické republice, mělo být devizové hospodářství poškozeno o částku 574 635,- Kčs, přičemž obviněný Š. H. porušil devizové předpisy v ustanovení § 6 odst. 6 zák. č. 107/1953 Sb. o devizovém hospodářství ve znění zák. č. 64/1958 Sb., které zakazuje devizovým tuzemcům bez povolení ministerstva financí platit ve prospěch devizového cizozemce v jakékoli měně a jakýmkoli způsobem.

Krajský soud měl pochybnosti o tom, že devizovému hospodářství vznikla skutečně nějaká škoda, ač výši vzniklé devizové škody zjistil Městský soud v Bratislavě posudkem Povereníctva Slovenskej národnej rady pre financie. Podle odůvodnění rozsudku bylo krajskému soudu známo, že v roce 1968 byl příliv zlatých mincí do republiky obdobným způsobem, jaký volil obviněný Š. H., zcela běžný, v televizi bylo dokonce propagováno, že n. p. Klenoty odevzdal zlaté mince takto získané státní bance a

krajský soud dospěl proto k názoru, že uvedený způsob výkupu nemůže mít pro naše národní hospodářství zvláště nepříznivé důsledky.

Za účelem objasnění škodlivosti anebo výhodnosti výkupu zlatých mincí nahoře uvedeným způsobem doplnil krajský soud dokazování vyžádáním posudku Vysoké školy ekonomické, katedry zahraničního obchodu v Bratislavě. Z uvedeného posudku pak zjistil, že výkup zlatých mincí je pro československé hospodářství výhodný, poněvadž z posudku vyplývalo, že československá koruna je ve vztahu k ceně zlata zhruba 6krát nadhodnocena a platné devizové předpisy jsou v rozporu s hodnotovými vztahy. Podle tohoto posudku získalo národní hospodářství za peněžitou částku uvedenou ve výroku rozsudku Městského soudu v Bratislavě tzv. měnový kov, který je všeobecnou měrou hodnot v mezinárodním měnovém oběhu a jehož je možno používat na nákup cizích valut, splácet jím mezinárodní úvěry a používat ho i na další transakce, na které nemožno použít vnitřní měnovou jednotku, tj. československou korunu. Kromě toho další prodej takto získaného zlata pro potřeby československých občanů mohl uspokojovat poptávku v tomto úzkoprofilovém zboží a odčerpávat přebytečnou kupní sílu obyvatelstva.

Na základě tohoto posudku dospěl krajský soud k závěru, že prodej zlata v prodejních starožitností n. p. Klenoty a odevzdání takto získaných peněz devizovým cizozemcům jsou sice v rozporu s platnými devizovými předpisy, ale že je to mimořádně výhodné pro československé hospodářství, poněvadž devizové předpisy neodráží správně potřeby našeho národního hospodářství. Vzhledem na nepatrnou společenskou nebezpečnost činu, který obviněný Š. H. spáchal, není tento čin podle závěru krajského soudu trestným činem ve smyslu § 3 odst. 2 tr. zák. Pokud jde o trestný čin spekulace, uvážil krajský soud, že šlo o jeden skutek, a proto čin obviněného nemůže mít jinou společenskou nebezpečnost ani ve vztahu k ustanovení § 117 odst. 1 tr. zák. o trestném činu spekulace. Dále krajský soud nesrozumitelně poukázal na to, že jednání, jehož se obviněný Š. H. dopustil, nelze pokrýt oběma citovanými ustanoveními, poněvadž jak trestný čin ohrožení devizového hospodářství podle § 146 odst. 1 tr. zák., tak trestný čin spekulace podle § 117 odst. 1 tr. zák. předpokládají výtěžnost a je těžko představitelné, že by se pachatel dopustil některého z těchto trestných činů z jiných pohnutek.

Proti tomuto rozsudku podal generální prokurátor dne 16. prosince 1969, tedy ve lhůtě uvedené v § 272 tr. ř., stížnost pro porušení zákona v neprospěch obviněného Š. H. a navrhl zrušení vadného rozsudku krajského soudu a vrácení věci krajskému soudu v Bratislavě s příkazem, aby krajský soud v Bratislavě o odvolání obviněného Š. H. proti rozsudku Městského soudu v Bratislavě ze dne 23. ledna 1969 sp. zn. 3 T 112/68 znovu jednal a rozhodl. Ve stížnosti pro porušení zákona bylo vytknuto, že zákon byl porušen v ustanoveních § 2 odst. 5, 6, § 109, § 110, § 259 odst. 3 tr. ř. a v ustanoveních § 117, § 146 tr. zák. Toto porušení zákona spatřuje stížnost pro porušení zákona zejména v těchto nedostacích:

Z odůvodnění rozsudku krajského soudu nelze zjistit, proč obviněný Š. H. nebyl uznán vinným trestným činem spekulace podle § 117 odst. 1 tr. zák., poněvadž odůvodnění této části rozsudku je málo srozumitelné.

Podle stížnosti pro porušení zákona měl se krajský soud pečlivěji zabývat otázkou, zda jednáním obviněného Š. H., které bylo v rozporu s předpisy zákona o devizovém hospodářství, vznikla devizová škoda a v jakém rozsahu, přičemž závěr o tom, zda a v jaké výši vznikla škoda devizovému hospodářství, je podle stížnosti pro porušení zákona závěrem právním a soudy nebyly oprávněny převést řešení této otázky na znalce. Pokud toto odborné vyjádření znalců (posudek Povereníctva SNR pre financie a posudek Vysoké školy ekonomické, katedry zahraničního obchodu v Bratislavě) otázku vzniku devizové škody řešilo, překročili znalci podle stížnosti pro porušení zákona svůj znalecký úkol.

Stížnost pro porušení zákona poukázala dále na to, že krajský soud opřel své pochybnosti o správnosti údajů posudku Povereníctva SNR pre financie nesprávně o okolnosti všeobecně známé nepotřebující důkazu (notorietu). Důkaz posudkem Vysoké školy ekonomické, katedry zahraničního obchodu v Bratislavě podle zápisu o veřejném zasedání vůbec proveden nebyl, takže krajský soud nemohl svoje rozhodnutí opírat o jím neprovedený důkaz. Krajský soud znovu neopakoval ani důkaz posudkem Povereníctva SNR pre financie, ač tento důkaz hodnotil jinak, než Městský soud v Bratislavě, který na podkladě tohoto posudku zjistil, že jednání obviněného Š. H., jímž byly porušeny předpisy o devizovém hospodářství, byla devizovému hospodářství způsobena větší škoda, tedy, že obviněný Š. H. naplnil znaky trestného činu ohrožení devizového hospodářství podle § 146 odst. 1 tr. zák. Konečně stížnost pro porušení zákona poukázala na nedostatky posudku Vysoké školy ekonomické, katedry zahraničního obchodu v Bratislavě, který podle stížnosti pro porušení zákona vychází jen z teoretických úvah, přičemž některé závěry posudku odporují praktickým zkušenostem celních a finančních orgánů. Podle stížnosti pro porušení zákona rozpory mezi posudkem Povereníctva SNR pre financie a posudkem Vysoké školy ekonomické, katedry zahraničního obchodu v Bratislavě měly být odstraněny tím, že by se k věci vyjádřily odborné orgány ministerstva financí.

Nejvyšší soud přezkoumal na podkladě podané stížnosti pro porušení zákona správnost napadeného rozsudku krajského soudu, i řízení, jež mu předcházelo a shledal, že zákon byl porušen, i když se Nejvyšší soud neztotožnil se všemi závěry stížnosti pro porušení zákona.

Nejvyšší soud nesouhlasí se závěrem stížnosti pro porušení zákona, že otázka, zda jednáním obviněného Š. H. byla způsobena devizovému hospodářství škoda a v jakém rozsahu, je otázkou právní. Podle názoru Nejvyššího soudu jde o otázku skutkovou a soudy nepochybily, když za účelem objasnění vzniku a výše devizové škody provedly důkaz znaleckými posudky. Stížnosti pro porušení zákona lze však přisvědčit, pokud vytkla krajskému soudu nesprávný postup při provádění důkazu znalcem, vadné hodnocení tohoto důkazu a v důsledku toho i nedostatečné objasnění skutkového stavu věci.

Podle § 2 odst. 5 tr. ř. orgány činné v trestním řízení jsou povinny postupovat tak, aby byl zjištěn skutečný stav věci. Za tím účelem provádějí důkazy, nevyčkávajíce návrhu stran. Podle § 2 odst. 12 tr. ř. při rozhodování v hlavním líčení, jakož i ve veřejném zasedání smí soud přihlídnout jen k těm důkazům, které byly při tomto jednání provedeny.

Ze spisu není především zcela jasno, zda krajský soud provedl důkaz výsledkem znalců anebo posudkem ústavu. Podle usnesení krajského soudu v Bratislavě ze dne 1. dubna 1969 byla pověřena vypracováním znaleckého posudku Vysoká škola ekonomická, katedra zahraničního obchodu v Bratislavě. V rozporu s tímto usnesením byli však vzati do slibu znalci doc. Ing. V. B., Ing. M. O. a dr. Ing. P. R. a podle usnesení krajského soudu v Bratislavě ze dne 16. června 1969 odměna za podání posudku byla přiznána těmto znalcům, ač podle zák. č. 36/1967 Sb. o znalcích a tlumočnických slib skládají pouze znalci jednotlivci a nikoli pracovníci státního ústavu, který byl požádán ve smyslu § 110 tr. ř. a § 21 zák. č. 36/1967 Sb. o posudek. Pokud posudek vypracoval státní ústav, má podle § 23 zák. č. 36/1967 Sb. právo na odměnu za podaný posudek a úhradu nákladů a jen vedoucí ústavu přizná v odůvodněných případech pracovníku, který na posudku pracoval, odměnu, odpovídající vykonané práci, a to nejvýše do částky vyplacené ústavu jako odměna. Rozlišení, zda jde o posudek znalce jednotlivce nebo o posudek státního orgánu nebo státního ústavu, je důležité z hlediska provádění tohoto důkazu. Provádí-li soud důkaz znalcem jednotlivcem, je povinen tohoto znalce osobně vyslechnout, event. přečíst protokol o jeho předchozí výpovědi při splnění procesních podmínek uvedených v § 211 tr. ř. Jde-li o posudek státního orgánu nebo státního ústavu, provádí se důkaz tímto posudkem tak, jako důkaz listinou, tj. přečtením posudku (§ 212 tr. ř.). Podle § 22 zák. č. 36/1967 Sb. ústav podá posudek písemně. Uvede v něm, kdo posudek připravoval a kdo může, jestliže to je podle procesních předpisů třeba, před státním orgánem osobně stvrdit správnost posudku podaného ústavem a podat žádaná vysvětlení. Podle § 110 odst. 2 tr. ř. taková osoba podle

potřeby bude vyslechnuta jako znalec. Tím se stává teprve znalcem a tedy teprve tehdy, je-li jejího výsledku třeba, složí slib jako znalec. Stížnost pro porušení zákona správně poukázala na to, že krajský soud podle protokolu o veřejném zasedání ze dne 1. července 1969 neprovedl důkaz jím vyžádaným znaleckým posudkem a to ani přečtením posudku Vysoké školy ekonomické, katedry zahraničního obchodu v Bratislavě, ani výsledkem pracovníků, kteří tento posudek připravili jako znalců, pokud jejich výsledku bylo třeba k odstranění nejasností posudku, event. k podání potřebných vysvětlení. Se zřetelem na ustanovení § 2 odst. 12 tr. ř. nemohl tedy krajský soud přihlídnout k tomuto důkazu, když ho při veřejném zasedání neprovedl.

Stížnost pro porušení zákona též správně vytkla, že krajský soud hodnotil odlišně důkaz posudkem Povereníctva SNR pre financie jen na základě zprávy předsedy senátu o stavu věci (§ 263 odst. 5 tr. ř.), ač podklad pro toto odlišné hodnocení důkazu mohl soud získat jen opakováním důkazu, tj. přečtením posudku, event. se zřetelem na ustanovení § 110 odst. 2 tr. ř. výsledkem pracovníka, který posudek připravil jako znalce.

Důsledkem tohoto nesprávného procesního postupu je i nejasnost skutkových zjištění krajského soudu. Především z odůvodnění rozsudku není zcela jasno, k jakým závěrům soud dospěl. Podle odůvodnění rozsudku podnětem k vyžádání posudku od Vysoké školy ekonomické, katedry zahraničního obchodu v Bratislavě byla pochybnost krajského soudu o správnosti skutkového zjištění rozsudku Městského soudu v Bratislavě, že jednáním obv. Š. H. přičicím se předpisům zákona o devizovém hospodářství, byla způsobena větší škoda, což je formálním znakem trestného činu ohrožení devizového hospodářství podle § 146 odst. 1 tr. zák. Tuto otázku však krajský soud nedořešil a svůj zprošťující rozsudek, pokud jde o trestný čin ohrožení devizového hospodářství podle § 146 odst. 1 tr. zák., opřel o závěr, že čin, který obviněný Š. H. spáchal, není trestným činem pro nepatrný stupeň nebezpečnosti činu pro společnost (§ 3 odst. 2 tr. zák.), poněvadž činem obviněného Š. H. získalo národní hospodářství zlato, které je jednak měnovým kovem použitelným zejména v zahraničním obchodu, jednak úzkoprofilovým zbožím, pomocí něhož může být odčerpávána i přebytná kupní síla obyvatelstva. Pokud za toto zlato bylo zapláceno více, než to připouštěly devizové předpisy, stalo se tak jen proto, že československá koruna je nadhodnocena ve vztahu k mezinárodní ceně zlata.

Stížnost pro porušení zákona právem vytkla, že při takových závěrech krajského soudu bylo nejprve nutno odstranit rozpory mezi posudkem Povereníctva SNR pre financie a posudkem Vysoké školy ekonomické, katedry zahraničního obchodu v Bratislavě, zejména když i z naposledy uvedeného posudku plyne, že jde o ryze teoretické úvahy obsahující kritiku hospodářské politiky státu a blíže neobjasňující z jakých důvodů došlo k nadhodnocení československé koruny ve vztahu k mezinárodní ceně zlata a z jakých důvodů zlaté dukáty byly vykupovány prodejny starožitností n. p. Klenoty pouze od devizových tuzemců a nikoli od devizových cizozemců, když byl pro stát podle posudku Vysoké školy ekonomické, katedry zahraničního obchodu v Bratislavě výhodný i nákup zlata od devizových cizozemců způsobem popsáním v rozsudku Městského soudu v Bratislavě.

I výše citovaný posudek připustil, že podle ekonomických kritérií má vývoz československých peněz do zahraničí všeobecně negativní důsledky, že takové transakce ještě více prohlubují proces znehodnocování naší měny a tím i znehodnocování oficiálního kursu československé koruny a že nelegální vývoz československých peněz může zároveň prohlubovat nerovnováhu naší platební bilance se všemi z toho vyplývajícími negativními důsledky. Konečně posudek též připustil, že není schopen posoudit nevýhodnost vývozu československých peněz do zahraničí ve srovnání s výhodností přílivu zlata do ČSSR vzhledem k nedostatku skutkových zjištění o tom, jak bylo použito finančních prostředků získaných za odprodej zlatých dukátů. Posudek tedy obsahuje v sobě i vnitřní rozpory, které bylo třeba odstranit.

Podle § 7 vyhlášky ministerstva financí a ministerstva zahraničního obchodu č. 6/1963 Sb. k zákonu o

devizovém hospodářství dovoz drahých kovů do ČSSR je sice volný, avšak podle § 8 cit. vyhlášky devizoví cizozemci smějí jimi dovezené drahé kovy v tuzemsku prodávat jen státní bance a to za cenu stanovenou Státní bankou československou a uveřejněnou v jejím kursovním lístku, tj., v současné době za 8,- Kčs za 1 gram zlata ryzosti 1000/1000. Toto ustanovení bylo n. p. Klenoty dodržováno, když podnik vykupoval zlaté mince jen od československých občanů po předložení občanského průkazu.

Pokud krajský soud v této souvislosti poukázal v odůvodnění rozsudku na všeobecně známou skutečnost, že v r. 1968 byl příliv zlatých mincí obdobným způsobem, jakým jednal obviněný Š. H. běžný, že příslušné státní a hospodářské orgány o tom věděly a dokonce tento výkup řídily a ovlivňovaly a že též ministerstvo financí vědělo o tom, že cizí státní příslušníci vozí do ČSSR zlaté mince a prostřednictvím československých státních občanů je prodávají v obchodech se starožitnostmi a se zřetelem na konjunkturu stanovilo pro tento výkup pro jednotlivá časová období výkupní ceny, je třeba přisvědčit stížnosti pro porušení zákona, že všechny skutečnosti důležité pro trestní stíhání musí být podle předpisů zákona o trestním řízení soudním dokazovány. I při svých závěrech byl krajský soud povinen požádat Povereníctvo SNR pre financie, event. ministerstvo financí o vysvětlení (event. podle procesní potřeby měl vyslechnout pracovníka, který posudek vypracoval, jako znalce) o tom, zda a z jakých důvodů byl trpěn nelegální prodej zlatých mincí devizovými cizozemci prostřednictvím československých státních občanů za výhodné kupní ceny daleko převyšující oficiální cenu zlata stanovenou v kursovním lístku Státní banky československé se zřetelem též na okolnosti uvedené v posudku Vysoké školy ekonomické v Bratislavě. Jen po objasnění těchto dalších skutečností mohl krajský soud spolehlivě posoudit, zda a v jakém rozsahu je odvolání obviněného Š. H. důvodné.

Když krajský soud opřel svoje skutková zjištění odlišná od skutkových zjištění Městského soudu, pokud jde o otázku výše škody způsobené devizovému hospodářství popřípadě o otázku stupně nebezpečnosti činu pro společnost o skutečnosti nevyplývající z vykonaných důkazů a o důkazy neprovedené krajským soudem ve veřejném zasedání a když neodstranil ani vnitřní rozpory posudku Vysoké školy ekonomické, katedry zahraničního obchodu v Bratislavě, porušil zákon v ustanovení § 2 odst. 5, 12 tr. ř.

Podle § 259 odst. 3 tr. ř. rozhodnout sám rozsudkem ve věci může odvolací soud jen, je-li možno nové rozhodnutí učinit na podkladě skutkového stavu, který byl v napadeném rozsudku správně zjištěn a popřípadě důkazy provedenými před odvolacím soudem doplněn. Podle § 263 odst. 6 tr. ř. důkazy před odvolacím soudem se zpravidla neprovádějí. Jen výjimečně může odvolací soud řízení doplnit důkazy nezbytnými k tomu, aby mohl o odvolání rozhodnout. Podle § 258 odst. 1 písm. c) tr. ř. odvolací soud zruší napadený rozsudek také tehdy vzniknou-li pochybnosti o správnosti skutkových zjištění, k objasnění věci je třeba důkazy opakovat nebo provádět důkazy další a jejich provádění před odvolacím soudem by znamenalo nahrazovat činnost soudu prvního stupně. Z těchto ustanovení vyplývá, že odvolací soud není oprávněn shromažďovat důkazy a na základě nich sám vytvářet skutkový stav věci, který by se podstatně odlišoval od skutkového stavu zjištěného v rozsudku soudu prvního stupně a který by proto vedl k podstatně odlišným závěrům o vině či nevině obviněného.

Otázka, zda činem obviněného Š. H. přičítám se předpisům zákona o devizovém hospodářství, byla a v jakém rozsahu způsobena škoda, je otázkou skutkovou, nikoli právní. Když se tedy krajský soud ohledně tohoto skutkového zjištění podstatně odchýlil od skutkového zjištění rozsudku Městského soudu v Bratislavě, nemohl sám rozsudkem ve věci rozhodnout a pokud tak učinil, porušil zákon též v ustanovení § 259 odst. 3 tr. ř.

Konečně je třeba stížnosti pro porušení zákona přisvědčit pokud vytkla nesprávnost, resp. nesrozumitelnost té části odůvodnění rozsudku krajského soudu, kterou krajský soud zdůvodnil zproštění obviněného Š. H. obžaloby též pro trestný čin spekulace podle § 117 odst. 1 tr. zák.

Nesprávný je právní závěr rozsudku krajského soudu vylučující jednočinný souběh trestných činů ohrožení devizového hospodářství podle § 146 odst. 1 tr. zák. a spekulace podle § 117 odst. 1 tr. zák. Z hlediska možnosti tohoto souběhu je nerozhodné, zda čin obviněného Š. H. byl motivován výdělečností či nikoli. O jednočinný souběh více trestných činů jde tehdy, naplní-li pachatel jedním skutkem znaky dvou nebo více trestných činů. Trestného činu spekulace se dopustí pachatel, který si opatří nebo přechovává předměty potřeby ve větším rozsahu nebo předmět větší hodnoty v úmyslu je se ziskem prodat nebo směnit anebo získat jinou výhodu, anebo který takovou činnost zprostředkuje. Jestliže přitom současně jedná proti předpisům o devizovém hospodářství a způsobí tím devizovému hospodářství větší škodu, naplní v jednočinném souběhu též znaky trestného činu ohrožení devizového hospodářství. Krajský soud byl tedy povinen zabývat se též otázkou, zda jednáním obviněného Š. H., který devizovým cizozemcům zprostředkoval pro ně výhodný prodej zlatých mincí ve větším rozsahu, nebyly naplněny též znaky trestného činu spekulace podle § 117 odst. 1 tr. zák. V souvislosti s tím je třeba upozornit též na skutečnost, že ani Městský soud v Bratislavě, ani krajský soud se nezabývaly důsledně tvrzením obžaloby, že obviněný Š. H. vedle zprostředkování prodeje zlatých mincí sám též skupoval zlaté mince v úmyslu je se ziskem prodat. Obviněný Š. H. tento skutek doznal při svém výslechu vyšetřovatelem, popřel jej však při svém výslechu v hlavním líčení u Městského soudu v Bratislavě. Městský soud, který tento skutek (popřípadě část skutku) nepojal do výroku rozsudku, v odůvodnění rozsudku konstatoval, že obviněný Š. H. popřel v hlavním líčení, že skupoval zlaté mince též pro sebe, avšak tuto změnu výpovědi obviněného již nehodnotil a dále se zabýval již jen skutkem obv. H. spočívajícím ve zprostředkování prodeje zlatých mincí devizovým cizozemcům, aniž by blíže zdůvodnil z jakých důvodů nemá skutek spočívající v nákupu zlatých mincí za prokázáný. Tento nedostatek nebyl odstraněn ani krajským soudem v odvolacím řízení.

Pokud krajský soud v závěru odůvodnění svého rozsudku odkázal též na to, že stupeň nebezpečnosti činu obviněného H. ve vztahu k ustanovení § 117 odst. 1 tr. zák. nemůže být jiný, než ve vztahu k ustanovení § 146 odst. 1 tr. zák., není ani tento závěr správný, poněvadž jednáním naplňujícím znaky trestného činu spekulace jsou ohroženy, resp. porušeny zcela jiné společenské zájmy, než jednáním naplňujícím znaky trestného činu ohrožení devizového hospodářství. Stupeň nebezpečnosti činu pro společnost je třeba se zřetelem k odlišnosti chráněných zájmů hodnotit ohledně každého trestného činu zvláště. Podle odůvodnění rozsudku dospěl krajský soud k závěru o nepatrné společenské nebezpečnosti činu obviněného, jímž byly porušeny předpisy o devizovém hospodářství, v podstatě proto, že vzal za prokázáno, že dovoz zlatých mincí byl pro stát tak výhodný, že tím byla anulována škoda způsobená devizovému hospodářství, a že zlato jako předmět potřeby odčerpávalo též přebytečnou kupní sílu obyvatelstva. Z tohoto hlediska není však možno hodnotit čin obviněného, pokud by naplňoval též znaky trestného činu spekulace podle § 117 odst. 1 tr. zák. Při těchto závěrech krajského soudu by skupování zboží zahraničního původu a jeho nelegální dovoz do ČSSR v úmyslu se ziskem ho prodat nemohl být nikdy hodnocen jako čin dosahující stupně nebezpečnosti činu pro společnost, poněvadž by se dalo vždy argumentovat tím, že z hlediska zájmů společnosti rozšiřuje se tak prodej úzkoprofilového zboží a odčerpávání se i kupní síla obyvatelstva. Nebezpečnost činu naplňujícího znaky trestného činu spekulace spočívá v tom, že spekulace jako projev soukromého podnikání je jevem poškozujícím socialistickou ekonomiku a umožňujícím pachateli hromadit zisky nepodložené prací prospěšnou společnosti.

Nejvyšší soud proto rozsudkem vyslovil, že rozsudkem krajského soudu v Bratislavě ze dne 1. července 1969, sp. zn. 4 To 91/69 byl porušen zákon v ustanoveních § 2 odst. 5, 12, § 259 odst. 3 tr. ř., vadný rozsudek zrušil a přikázal krajskému soudu v Bratislavě, aby o odvolání obviněného Š. H. proti rozsudku Městského soudu v Bratislavě ze dne 23. ledna 1969, sp. zn. 3 To 112/68 znovu jednal a rozhodl.